

POSTANOWIENIE

Dnia 25 października 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski (przewodniczący)

SSN Zbigniew Myszka

SSN Maciej Pacuda (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku M. B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w [...]
o wysokość emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 25 października 2017 r.,
zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 11 lipca 2017 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] postanowieniem z dnia 11 lipca 2017 r. odrzucił skargę kasacyjną wniesioną przez ubezpieczonego M. B. od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 4 listopada 2016 r.

W uzasadnieniu tego postanowienia Sąd Apelacyjny przypomniał, że postanowieniem z dnia 18 kwietnia 2017 r. sprawdził wartość przedmiotu zaskarżenia, oznaczoną w skardze kasacyjnej na kwotę 48.485 zł i w tym celu zobowiązał organ rentowy do hipotetycznego obliczenia wysokości emerytury, która przysługiwałaby skarżącemu na podstawie art. 55 w związku z art. 26 ustawy o emeryturach i rentach. Wykonując to zobowiązanie, organ rentowy podał zaś,

że wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 8.664,62 zł i wynika z różnicy w wysokości świadczenia w ujęciu rocznym, to jest za okres od dnia 1 maja 2014 r. do marca 2015 r. po 721,61 zł, a od marca do maja 2015 r. po 723,96 zł.

Z kolei, pełnomocnik skarżącego ocenił, że wartość przedmiotu zaskarżenia jest równa kwocie 67.575 zł i stanowi równowartość świadczenia przeliczonego na podstawie art. 55 w związku z art. 26 ustawy o emeryturach i rentach, pomnożoną na podstawie art. 22 k.p.c. przez 12 miesięcy.

Uwzględniając przedstawione mu wyliczenia, Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 11 lipca 2017 r. ustalił wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 8.665 zł. Uznał w związku z tym, że skargę kasacyjną jako niedopuszczalną należało odrzucić na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c., gdyż zgodnie z art. 398² § 1 k.p.c., w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna jest niedopuszczalna, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż 10.000 zł, a w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia jedynie w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego.

Sąd drugiej instancji zaznaczył przy tym, że niniejsza sprawa dotyczy wysokości emerytury, a zatem dopuszczalność skargi kasacyjnej w tej sprawie jest warunkowana wartością przedmiotu zaskarżenia.

Ubezpieczony M. B. wniósł do Sądu Najwyższego zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 11 lipca 2017 r., na podstawie art. 394¹ § 1 k.p.c. w związku z art. 380 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. zaskarżając to postanowienie „w związku z postanowieniem z dnia 11 lipca 2017 r. ustalającym wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 8.665,00 zł”.

Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił naruszenie art. 22 k.p.c., przez jego niewłaściwe zastosowanie do przedmiotu niniejszego postępowania.

Żalący się podniósł, że „przedmiotem niniejszego postępowania nie jest wysokość emerytury odwołującego, ale przyznanie prawa do przeliczenia emerytury na podstawie art. 55 w związku z art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS”. Decyzja organu rentowego nie ustalała bowiem wysokości emerytury, gdyż organ rentowy stwierdził w niej, że

„Pana wniosek o przyznanie emerytury w myśl art. 55 w związku z art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS zostaje załatwiony odmownie”. W związku z tym wartość przedmiotu zaskarżenia, wyliczona na podstawie art. 22 k.p.c., powinna być równa sumie świadczeń za jeden rok przyznanych na podstawie art. 55 w związku z art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Ponieważ organ rentowy wyliczył wartość hipotetycznej emerytury przyznanej na tej podstawie na kwotę 5.630,55 zł, to wartość przedmiotu zaskarżenia powinna być zatem równa kwocie 67.567 zł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Oceniane w niniejszym postępowaniu żalenie jest nieuzasadnione.

Skarga kasacyjna - jako szczególny środek zaskarżenia wnoszony poza tokiem instancji od prawomocnych orzeczeń - musi spełniać wyznaczone ustawowo wymagania, które określają jej dopuszczalność. Takie wymaganie statuuje, między innymi, art. 398² § 1 k.p.c., zgodnie z którym skarga kasacyjna nie przysługuje w sprawach (z zakresu ubezpieczeń społecznych) o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Przepis art. 398² k.p.c. ma przy tym charakter bezwzględny i nie jest dopuszczalne dowolne, zależne wyłącznie od woli stron „oznaczenie” wartości przedmiotu zaskarżenia po to, ażeby uzyskać uprawnienie do wniesienia skargi kasacyjnej w sprawie, w której skarga taka jest niedopuszczalna. Z tego względu badanie wartości przedmiotu zaskarżenia podanej w skardze kasacyjnej ma na celu sprawdzenie, czy skarga kasacyjna jest dopuszczalna ze względu na minimalną wartość zaskarżenia wymaganą od skargi kasacyjnej według art. 398² § 1 k.p.c. i nie może być utożsamiane ze sprawdzeniem wartości przedmiotu sporu, o którym stanowią art. 25 k.p.c. i art. 26 k.p.c. O ile bowiem przepisy te wyrażają potrzebę ustabilizowania w postępowaniu cywilnym wartości przedmiotu sporu na potrzeby określenia właściwości rzeczowej sądu i wysokości należnych opłat sądowych, o tyle gdy chodzi o określenie wartości przedmiotu zaskarżenia na użytek ustalenia dopuszczalności skargi kasacyjnej potrzeba taka nie występuje, ważne jest natomiast, by rozpoznaniu przez Sąd Najwyższy podlegały jedynie te skargi

kasacyjne, których dopuszczalność przewidują przepisy procesowe, a nie niewłaściwe określenie wartości przedmiotu sporu przez stronę. W rezultacie nawet brak sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia podanej w apelacji nie eliminuje możliwości weryfikacji prawidłowości podanej wartości przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej. Zgodnie z art. 398²¹ k.p.c. w postępowaniu kasacyjnym ma bowiem odpowiednie zastosowanie, między innymi, art. 368 § 2 k.p.c., który w zdaniu trzecim przewiduje, że przepisy art. 19-24 i 25 § 1 k.p.c. stosuje się odpowiednio. Oznacza to, że wskazana błędnie w postępowaniu instancyjnym wartość przedmiotu sporu lub przedmiotu zaskarżenia apelacją nie jest wiążąca dla postępowania kasacyjnego, a w rezultacie zarówno sąd drugiej instancji, jak również Sąd Najwyższy w ramach badania warunków formalnych skargi kasacyjnej może sprawdzić, czy podana w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia jest zgodna z zasadami jej ustalania zawartymi w art. 19-24 k.p.c. (por. postanowienia z dnia 2 lutego 2011 r., II CZ 197/10, LEX nr 738550 oraz z dnia 26 stycznia 2012 r., III UZ 31/11, LEX nr 1130398).

Mając na względzie przedstawione wyżej rozważania, należy też zauważyć, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego prezentowane jest stanowisko, iż sąd drugiej instancji jest nie tylko uprawniony, ale i zobowiązany do sprawdzenia - w razie wątpliwości - oznaczonej w skardze kasacyjnej wartości przedmiotu zaskarżenia. Uprawnienie sądu obejmuje skontrolowanie danych składających się na tę wartość oraz podanego przez skarżącego sposobu jej obliczenia, natomiast nie nakłada powinności jej samodzielnego ustalenia. W sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe zwrócenie się do organu rentowego o ustosunkowanie się do określonej w skardze kasacyjnej wartości przedmiotu zaskarżenia jest zaś uprawnionym sposobem jej weryfikacji (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 2 kwietnia 1998 r., II UZ 24/98, OSNAPiUS 1999 nr 8, poz. 291; z dnia 2 sierpnia 2011 r., II UZ 27/11, LEX nr 1106736).

Wbrew pogładowi zaprezentowanemu w ocenianym zażaleniu, należy również podkreślić, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego zgodnie przyjmuje się, że sprawa, w której ubezpieczony żąda przeliczenia (ponownego obliczenia) emerytury i przyznania mu w wyniku tego przeliczenia wyższego świadczenia emerytalnego, nie jest sprawą o przyznanie emerytury, ale o jej wysokość. Sprawa,

w której przedmiotem sporu jest wysokość świadczenia, jest zatem sprawą o prawa majątkowe, w której o dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 27 października 2009 r., II UZ 34/09, LEX nr 574545; z dnia 10 listopada 2010 r., II UZ 30/10, LEX nr 707896; z dnia 2 marca 2011 r., II UZ 1/11, LEX nr 844747; z dnia 23 stycznia 2012 r., II UK 84/11, LEX nr 1163332 i orzeczenia w nich powołane). Te same spostrzeżenia dotyczą spraw, w których ubezpieczony żąda innego niż dotychczas przyjęty przez organ rentowy sposobu obliczenia świadczenia. Także w tych sprawach wartość przedmiotu sporu, a następnie wartość przedmiotu zaskarżenia należy ustalać na podstawie art. 22 k.p.c. jako różnicę między sumą świadczeń za rok w wysokości dochodzonej a sumą świadczeń za rok w wysokości dotychczas przysługującej ubezpieczonemu (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 kwietnia 2008 r., II UZ 8/08, LEX nr 470962; z dnia 11 sierpnia 2016 r., II UZ 24/16, LEX nr 2113369, z dnia 18 listopada 2016 r., I UZ 36/16, LEX nr 2160131).

Przenosząc te rozważania na grunt niniejszej sprawy, Sąd Najwyższy stwierdza, że przedmiotem zaskarżenia w niniejszej sprawie nie jest, jak sugeruje żalący się, suma świadczeń w wysokości dochodzonej przez niego za jeden rok, to jest kwota 67.567 zł, lecz ustalona przez Sąd Apelacyjny różnica między tą kwotą a sumą świadczeń za jeden rok w wysokości dotychczas otrzymywanej przez żalącego się, to jest kwota 8.665 zł.

Wypada też dodać, że w art. 55 ustawy o emeryturach i rentach chodzi nie o przyznanie, lecz o obliczenie według innych zasad emerytury już nabytej po spełnieniu warunków z art. 27 ustawy i przyznanej na wniosek złożony po dniu wskazanym w tym przepisie. Wyraźnie stanowi się w nim o możliwości obliczenia emerytury na podstawie art. 26, czyli - wnioskując z treści przepisu - emerytury przyznanej na wniosek zgłoszony po dniu 13 grudnia 1948 r., po spełnieniu warunków określonych w art. 27 ustawy (por. m.in. wyrok Sadu Najwyższego z dnia 18 września 2014 r., I UK 27/14, LEX nr 1537287). Z tej przyczyny niniejsza sprawa nie może być również uznana za sprawę, w której - zgodnie z art. 398² § 1 zdanie drugie k.p.c. - skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że oceniane zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie. Dlatego też, opierając się na treści art. 398¹⁶ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., orzekł jak w sentencji swojego postanowienia.

kc